Беларусь у пачатку ХХст.

1. Палітычныя партыі пач. ХХ ст.
2. Рэвалюцыя 1905 -1907 гг.
3. Культура пач. Хх ст.
4. I сусветная вайна на Беларусі
5. Лютаўская рэвалюцыя 1917 г.
6. Кастрычніцкая рэвалюцыя 1917 г.
7. Абвяшчэнне БНР, Літоўска-Беларускай ССР і БССР.

1. У канцы XIX пач. XXст. вострыя эканам. праблемы і эксплуатацыя нізоў выклікаюць актывізацыю паліт. жыцця. Ствараюцца радыкальныя гурткі і партыі.

1897 г. -узнікае БУНД (яўрэйскі працоўны саюз)

1898 –РСДРП –рускія марксісты

1902- ПСР (эсэры) і Польская партыя сацыялістаў на Літве-за сялянскую рэвалюцыю

1903- БСГ- беларуская сацыялістычная грамада

заклікаюць да звяржэння цара рукамі рабочых, сялян і перадзелу ўлады і маёмасці ў адпаведнасці з іх інтарэсамі.

Рэвалюцыя 1905 - 1907

- Прычыны рэвалюцыі 1905 -1907 гг.:
- Незадаволенасць манархіяй у Расіі,
- Аграрны и прамысловы крызіс
- Імкненне прыгнечаных да пашырэння сваіх правоў.
- Прайграная вайна

Расіі з Японіяй.

Этапы рэвалюцыі 1905-1907 гг.

1 этап :(9 студзеня па верасень 1905 г.)

Маніфестацыі, рабочыя дамагліся скарачэння працоўнага дня да 9-10 гадзін. Забастоўкі ахапілі вёску.

2 этап: кастрычнік – снежань 1905 г.

У кастрычніку – Усерасійская палітычная стачка (чыгуначнікі).

Другі этап рэвалюцыі:

- 17 кастрычніка 1905 г. – падпісан царскі “Маніфест” аб дэм. правах, створана Дума.
- 18.10.1905 “Курлаўскі растрэл”ў Мінску
- Снежаньскае паўстанне ў Маскве – кульмінацыя рэвалюцыі.У 1905 г. стачкі і маніфестацыі былі ў Віцебску, Баранавічах, Гомелі, Мінск.
- Сфарміравалася 3 лагера паліт.партый : 1. рэвалюцыянеры: эсэры, РСДРП, Бунд, БСГ, ППС. 2.Бурж.- лібералы: кадэты, акцябрысты, трудавікі.3.Правыя : саюз Міхаіла архангела, чарнасоценцы.

Трэці этап рэвалюцыі:

- Працягваўся са студзеня 1906 па 4 чэрвеня 1907 гг. Рэвлюцыянеры не ўдзельнічаюць ў выбарах, іншыя трапляюць ў Думу.
- Адбываецца затуханне рэвалюцыі і нарастанне парламенцкіх метадаў барацьбы. У Оршы,Магілёве, Полацку і інш. – пагромы.
- Летам 1906 г. на Беларусі ў вёсках прайшлі "бульбяныя" забастоўкі, якімі кіравала БСГ.
- Дума пачала працаваць у красавіку 1906 г.

На Беларусі:

- БСГ пачала выпускаць легальную газету "Наша доля"з 1 верасня па 18 лістапада 1906 г. (7 нумароў)
- І. І А. Луцкевічы, А. Уласаў пачалі выпускаць новую газету "Наша ніва," яна заклікала да парламенцкай барацьбы.

Пасля рэвалюцыі:

- 3 чэрвеня 1907 г. – прыняты новы выбарчы закон, які абмежаваў колькасць дэпутатаў ад акраін,уведзены высокі выбарчы цэнз.
- У 3 і 4 Думу большаць дэпутатаў былі прыхільнікамі ўрада.
- 17 красавіка 1905 г. – прыняты закон аб верацярпімасці, на Беларусі ён выклікаў масавы пераход былых уніятаў у каталіцызм.

Сталыпінская аграрная рэформа:

- 9 лістапада 1906 г. – прыняты ўказ, які дазваляў сялянам выходзіць з абшчыны на хутары і атрубы.
- З 1907 г. адмяняліся выкупныя плацяжы.
- Да 1915 г. замацавалі 48 % абшчынных двароў у асабістую уласнасць па Беларусі (па Расіі – 22%).
- Арганізоўваліся масавыя перасяленні сялян у Сібір на вольныя землі -каля 370 000 (11% вярнуліся) і на заробкі ў ЗША і Аргентыну - каля 100 000.

Культура Беларусі пач. XX ст.

- 1903-1922 Выданне працы Я. Карскага "Беларусы"- навукова даказана існаванне бел. нацыі. Выданне зборнікаў дакументаў, рус.газет
- 1906 г. Дазвол беларускага друку. Па 1915 г. выдаецца легальная газета "Наша ніва" (Я. Купала, Я. Колас, Цётка)-бел. літаратурная мова
- 1910 г. В. Ластоўскі выдаў "Кароткую гісторыю Беларусі"
- Архітэктура (Мастакі): касцелы- псеўдаготыка, цэрквы –псеўдарускі, грам.будынкі стыль мадэрн і класіцызм. Ф. Рушчыц, Ю. Пэн, В. Бялыніцкі Бяруля, Я. Драздовіч,

Drsandor
www.delcampe.net

I Сусветная вайна

- 1. 08.1914 – пачатак І. Сусветнай вайны. Антанта (Брытанія, Францыя, Расія) супраць Траістага саюзу (Германія, Аўстрыя, Італія)
- Жнівень 1915 – немцы у прарыве коўна-вільня (3.09)-мінск. За 2 тыдні перарэзалі чыгунку Мінск-Масква пад Смалявічамі. Са стратамі да кастрычніка іх адкінулі да Нарачы і Свіры і лінія фронта замацавалася Браслаў-Паставы-Баранавічы- Пінск.Тут 1млн немцаў і 1,5млн.рус.
- Контрнаступы рускіх: вясной1916 ля Нарачы і у ліпені 1917 ля Баранавіч скончыліся вялізарнымі стратамі (80тыс) за вайну 1200 000забіта.

Пад нямецкай акупацыяй

- Эканоміка-адзіны падатак+рэквізіцыі і працы
- Палітыка – забарона палітычных партый, але дазвол на культурную і гуманітарную дзейнасць.
- Адкрыты камітэт дапамогі ахвярам вайны вакол якога гуртуюцца бел.патрыёты(І.іА.Луцкевічы, В. Іваноўскі,В. Ластоўскі)-у1915 г. падпольны камітэт па стварэнні бел. Дзяржаўнасці.
- За 1915-1919 Адкрываюцца бел.школкі(да 400)
- Настаўніцкая семінарыя-Свіслач-144 выпускнік
- Вільня:6 бел. газет, 3 часопісы, працуе 11 выдавецтваў, школкі, курсы, кааператыў “Золак”.

Пад рускімі:

- Ваеннае становішча, адмена грам. правоў.
- З адступленнем 2 млн.бежанцаў і 633600 мабілізаваных мужчын(1/3усіх).рост насельніцтва гарадоў.
- У 2 разы ніжэйшыя заробкі, дэфіцыт, кошты на жыллё і харч,спекуляцыі, эпідэміі.
- Забаронены бел.друк і партыі.
- У Мінску ля чырвонага касцёлу з 1916 бел. вечарынкі і сталовая, чытае М.Багдановіч

Лютаўская рэвалюцыя 1917

- У 1914 г. пачалася 1-я сусветная вайна, якаястала прычынай эканам. і паліт краха Рас. Імперыі.
- Лютаўская рэвалюцыя пачалася 23 лютага 1917 г. хваляваннямі з-за голаду і высылкі гарнізона на фронт.
- 27 лютага 1917 г. Петраград быў у руках паўстанцаў. 3.03.1917 Мікалай II адрокся ад трону. Расія стала рэспублікай.

Рэвалюцыя ў Беларусі:

- Разгорвалася па агульнарасійскаму сцэнарыю: раззбройвалася паліцыя і жандармерыя, вызваляліся палітычныя вязні, уводзіліся саветы салдацкіх і рабочых дэпутатаў.
- Уладу ў рукі ўзяў Часовы урад (большасць там кадэты) і Саветы салдацкіх і рабочых дэпутатаў (эсэры і РСДРП).
- Фарміруецца двоеўладдзе: вярхі грам-ва за ўрад і адміністрацыю, нізы за саветы.

Стварэнне адміністрацыі:

- Стварэннем адміністрацыі займаліся грамадскія камітэты парадку, яны фарміраваліся з былых земскіх і гарадскіх управаў. Кіраўніцтва камітэтамі ажыццяўлялі губернскія і павятовыя камісары, якія прызначаліся з мясцовыхураднікаў ад імя часовага Ураду.
- У асобных месцах рабаваліся панскія маёнткі.

Люты - чэрвень 1917 г.

- Аднавіла дзейнасць БСГ, а 25 -26 сакавіка 1917 г. – прайшоў з’езд беларускіх арганізацый і партый (150 дэлегатаў).
- Яны стварылі Белнацкам (Р. Скірмунт), БНК і надалі яму статус вышэйшай кіруючай установы ў краі.
- Стварылі Дэкларацыю з патрабаваннем аўтаноміі для Беларусі і адвезлі ў Петраград. Але Керанскі яе праігнараваў.

Беларускі нацыянальны рух:

- Дзяліўся на прыхільнікаў і праціўнікаў аўтаноміі Беларусі.
- БНК быў памяркоўным у сваёй дзейнасці.
- Палітычная ініцыятыва ў краі належыла расійскім партыям (эсэры і меншавікі).
- Адзінай нацыянальнай партыяй была БСГ, якая у чэрвені 1917 г. змяніла праграму на ўвядзенне сацыялістычнага парадку.

У ліпені 1917 г. – правал наступлення рускіх на фронце.

- Дзейнасць бальшавікоў актывізавалася.
- Для падтрымкі дзейнасці Часовага ўрада ў Мінску 15 ліпеня створаны Камітэт рэвалюцыйных арганізацый з прадстаўнікоў саветаў.
- 8-12 ліпеня 1917 г. у Мінску прайшоў II з’езд прадстаўнікоў беларускіх партый, арганізавана Цэнтральная рада (Я. Лёсік, Р. Астроўскі, А. Смоліч, З. Жылуновіч і інш.).
- У ліпені- кастрычніку 17 г. фарміруюцца нацыянальныя бел. часткі і саветы на франтах і флоце і Цэнтральная Беларуская Вайсковая рада

Цэнтральная Рада:

- Дзейнічала пераважна як культурна-асветніцкая арганізацыя, але разам з балшавікамі выступіла супраць генерала Карнілава, калі ў жніўні 1917 той спрабаваў захапіць уладу і установіць дыктатуру.
- 15 -24 кастрычніка 1917 г. – пры ўдзеле ЦБР і ЦБВР створана Вялікая Беларуская Рада.
- Чакалі Усерасійскага Устаноўчага сходу.

25.10.1917- бальшавіцкая рэвалюцыя ў Петраградзе

- 26 10-Кантроль над Мінскам узяў камітэт Выратавання рэвалюцыі (кадэты, меншавікі)
- 2.11.1917 г. у Мінск увайшоў бальшавіцкі бронецягнік з салдатамі і яны захапілі горад.
- У лістападзе быў захоплены Магілеў і праведзены перавыбары ў Саветы - большасць месцаў атрымалі бальшавікі.
- Створаны орган кіравання арміяй і цывільным насельніцтвам СНК зах. Вобласці і фронта .
- Маёмасць перадзялялася, салдаты дэзертуюць на пач. 1918 г. зах.фронт - толькі 105000 чалавек.

15 снежня 1917 г.- Усебеларускі з’ езд.

- Сабралася 1872 дэпутаты.
- Большасць дэпутатаў – эсэры і беспартыйныя.
- СНК Заходняй вобласці (К. Ландэр) прыняў рашэнне разагнаць з’езд і 18 снежня – вайскоўцы зрабілі гэта.
- З’езд паспеў абраць Раду, з’езд не адмаўляў уладу бальшавікоў, выступалі толькі за аўтаномію Беларусі.

19 лютага 1918 г. – наступ немцаў, бальшавікі пакінулі Мінск.

Горад падзялілі : 1 беларускі полк, палякі і эсэры.

Рада Усебеларускага з’езда абвясціла сябе вышэйшай уладай у БЕЛАРУСІ. Абраны першы беларускі урад (Рада) на чале з І. Серадой і

Я. Варонкам.

15 лютага- Рада у Берасці аб’явіла аб разрыве з Расіяй. Паслы РСФСР не сустрэліся з імі.

21 лютага 1917 г. І устаўная грамата БНР – Рада абвясціла сябе уладай, паабяцана склікаць Усебеларускі ўстаноўчы сход.

Мінск акупавалі немцы. Яны прызналі Літву Украіну , Польшчу, але не БНР, хоць і не забаранілі.

- 9 сакавіка 1918 г. –у адказ на падпісанне Брэсцкага міру, які дзяліў Беларусь паміж Расіяй і Германіяй, Выканкам Рады *абвясціў II устаўную грамату БНР* дзе змесціў канстатацыю суверынітэту беларускага народу над яго этнічнай тэрыторыяй.
- *25 сакавіка 1918 г. – III Устаўная грамата БНР* абвясціла непрызнанне Брэсцкага міру і дзяржаўную незалежнасць БНР.
- 27.03.1918 г. немцы перадалі Радзе БНР бел. прадстаўніцтвы пры сваіх камендатурах па эканамічных, адукацыйных і прапагандысцкіх пытаннях. Бунд і РСДРП выходзяць з Рады.

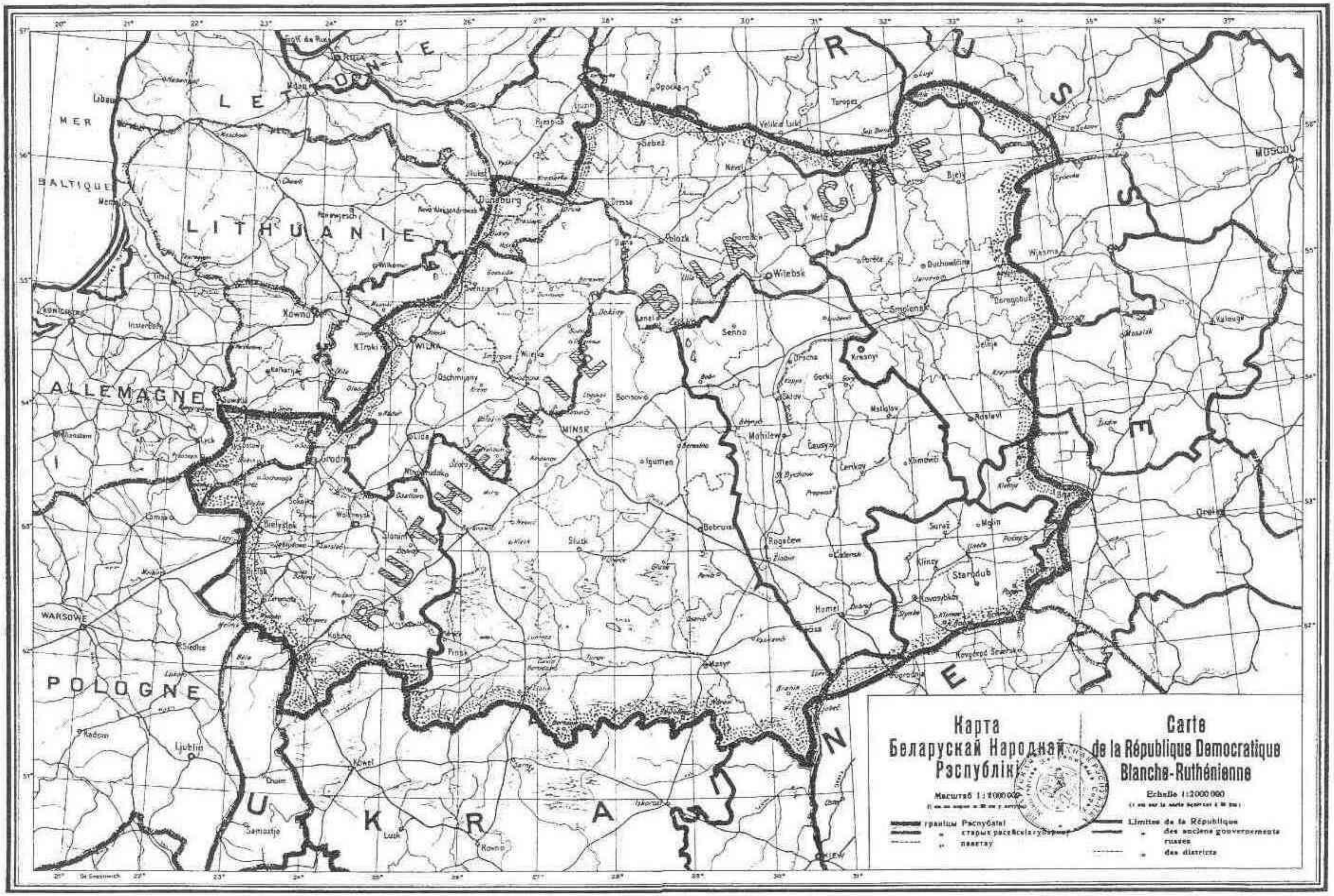
Карта
Беларускай Народнай Рэспублікі
Масштаб 1:2000000
Carte
de la République Democratique
Blanche-Ruthénienne
Echelle 1:2000000
Limites de la République
des anciens gouvernements russes
des districts
LETTONIE
LITHUANIE
ALLEMAGNE
POLOGNE
UKRAINE
RUSSIE
MER BALTIQUE
RUTHENIE BLANCHE
Riga
Libau
Memel
Kowno
Wilna
Dünaburg
Grodno
Bielystok
Minsk
Sluck
Bobruisk
Mohilew
Homel
Pinsk
Kobryn
Witebsk
Smolensk
Polozk
Wiasma
Moscou
Warsowie
Lublin
Kowel
Rowno
Starodub
Klincy
Orel

25.04.1918- падзяка Вільгельму II (Р. Скірмунт) –раскол рады БНР і БСГ (БПСР, БПСФ і інш). Ствараецца войска і генштаб БНР (генерал Ц. Кандратовіч). БНР прызнаюць УНР, ЛНР, ПНР, Турцыя. Але Берлін, Вашынгтон, Масква Раду БНР не прызналі.

Аблвыкамзах і Заходння камуна не прызнае беларусаў нацыяй. 16.09.1918 саветы выплочваюць кантрыбуцыю і займаюць усход Беларусі. 18.11.1918 г. дэнансуюць Брэсцкі мір. На занятых тэрыторыях праводзіцца усеагульная мабілізацыя, канфіскацыі ежы , бяруць закладнікаў і вынішчаюць ворагаў бальшавізма.

Камуністычная дзяржаўнасць

- Красавік 1917 г. утворана бел.нац. Секцыя РКП (б) – 2,3млн. бежанцаў. У. Ленін за самавызначэнне бел. Сталін і Аблвыканзах не.
- 27.10.1918 маскоўскі камітэт бел. секцый РКП за стварэнне бел. дзяржавы саюзнай РСФСР
- 24.12.1918 пастанова ЦК РКПб аб стварэнні Незалежнай Бел.сац.Рэсп.
- 1-2 студзеня 1919 г. – І Абвяшчэнне БССР у Смаленскуу этна-межах. 5.01.1919 г. урад БССР начале з З. Жылуновічам у Менску.
- 16.01.1919 - перадача РСФСР Смаленска, Віцебска, Гомеля. Адстаўка 6 наркамаў БССР.

27 лютага 1919 г. – абвешчана ЛітБел.

- СНК узначаліў В. Міцкявічус-Капсукас. 11.01.1919 дэкрэт СНК аб увядзенні харчразверсткі, 19.02. стварэнне зах .фронту.
- 24-29.03.19 Стракапытаўскі мяцеж.

2палкі і захапілі Гомель, Рэчыцу але разгромлены

- 14 мая пастанова ЦК ЛІТБЕЛ аб стварэнні партызан. Але марна, палякі пад Магілёвам.
- 9-10 ліп. 1919 стварэнне Цэнтр.бел. рады Віленшчыны і Гарадзеншч. Лістапад 1919 г. стварэнне ў Мінску БелНАЦ.Кам. Праекты аўтаноміі Беларусі ў складзе Польшчы.

СОВЕТСКО-ПОЛЬСКАЯ ВОЙНА. РАЗГРОМ АРМИИ ВРАНГЕЛЯ. Апрель–ноябрь 1920 г.

Спробы барацьбы за незалежнасць 1920 г.

- Ліпень 1920 г. наступ чырвоных.
- 31 ліпеня 1920г. ІІ дэкларацыя аб абвяшчэнні БССР. 1 жн. Брэст вызвалілі ад палякаў, але пад Варшавай чырвоныя былі разгромленыя.
- Восень па снежань 1920 г. - рэйд 20000 войска БНР С. Н. Булак-Балаховіча на Палессі: 3 месяцы трымаюць Пінск, Мазыр, Калінкавічы.
- З 27.11.па 28.12.20 г. – баі супраць саветаў 10000 сялян з 15 валасцей Слуцка-Нясвіжскага, Капыльскага, Салігорскага паветаў. Перайшлі ў Польшчу і інтэрніраваныя. БНР-прайграла.

НА ПОЛЬСКИЙ ФРОНТ
РКП
РОСТА
mina.ru
КРЕПНЕТ КОММУНА ПОД ПУЛЬ РОЕМ.
ТОВАРИЩИ, ПОД ВИНТОВКОЙ СИЛЫ УТРОИМ!

ЗАЕМЪ СВОБОД
ВОЙНА
до
mina

Такъ большевистскiе карательные отряды изъ латышей и китайцевъ насильственно
отбираютъ хлѣбъ, разоряютъ деревни и разстрѣливаютъ крестьянъ.